

kapittelstokjes

HANDELSMERK GEBR. VERBRUGGE, 1910

In Brabants Heem publiceerde ik indertijd een artikel over fabrieks- en handelsmerken van bedrijven in verschillende plaatsen van Noord-Brabant in de jaren 1881-1899. Als bron voor deze publicatie gebruikte ik de "Bijlage tot de Nederlandsche Staatscourant". Hierin werden de geregistreerde merken met de gebruikte afbeeldingen openbaar gemaakt.

Gemert was er toen niet bij in de door mij doorgewerkte (overigens niet volledige) jaargangen.

Onlangs trof ik toevallig in de jaargang 1910 van de genoemde bijlage wel een merk aan van een bedrijf uit Gemert, dat mijns inziens de moeite waard is om in Gemerts Heem gepubliceerd te worden, vooral ook omdat er een afbeelding aan toegevoegd is.

Het betreft een aanvraag van de "Gebr. Verbrugge te Gemert", die als soort der waren noemen: Tabak, sigaren en sigaretten. De beschrijving van het merk, opgenomen onder het nummer 25974 en waarvan de inschrijving dateert van 2 maart 1910, luidt als volgt:

"Het merk vertoont een jongen die een boekentasch op den rug heeft. Het hoofd is eenigszins terzijde gedraaid, de rechterhand omhoog en in de linkerhand een stok. Ter rechterzijde zijn twee takken met bloemen en blaadjes aangebracht. Op den achtergrond verheffen zich bergen. Boven deze voorstelling staat met sierlijke letters het woord RIDO. Dit geheel is in een met blaadjes versierden rand omvat. Links onder het merk staat: Wettig Gedeponoord".

Het merk roept een tweetal vragen op: Waarom een jongen met een in Gemert ongebruikelijke schooltas op de rug en wat betekent het woord RIDO? Wist dit alles op buitenlandse invloed? Werden de sigaren geëxporteerd?

Het merk werd meestal gebruikt op de verpakking van de waren. Het is niet waarschijnlijk, dat er nog ergens een exemplaar van de ver-

25 974.

Naam van den inzender:

Gebr. Verbrugge, te Genèrt.

Soort der waren:

Tabak, sigaren en sigaretten.

Datteekening waaronder de inschrijving heeft
plaats gehad:

2 Maart 1910.

Afbeelding:

pakking aanwezig is. Ook als er meer bekend is over de gebroeders Verbrugge(n), zullen de hiervoor gestelde vragen wel onbeantwoord blijven en zullen we ons tevreden moeten stellen met de feitelijke gegevens, zoals hier vermeld.

M. van der Wijst.

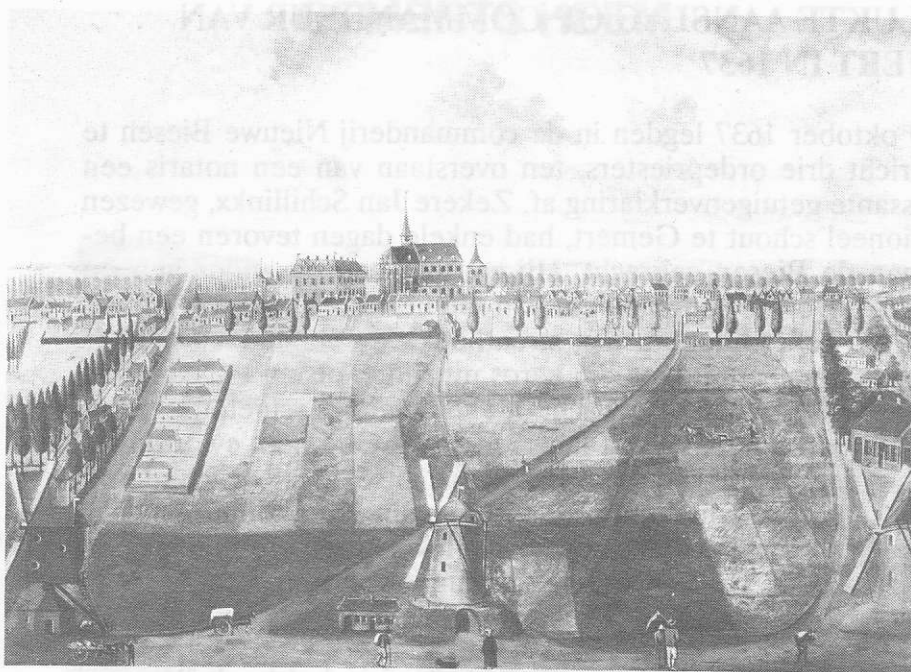
Noot van de redactie:

Niet op de vragen hierboven kan een antwoord gegeven worden maar wel is het de moeite waard hier te verwijzen naar het verslag van een interview door Paul Rijerse en Bertus van Berlo onder de kop "Sigarenmakers deugen niet" dat is opgenomen in Busselke 12 "Aan de Arbeid". In bedoeld interview is wijlen Harrie Verhagen (70 jaar lid van de vakbond) aan het woord en daar verhaalt hij kostelijk over een staking van 1910 op 1911 bij sigarenfabrikant Verbrugge in het Kruiseind. De staking duurde maar liefst elf maanden.
A.O.

HET GELIND EN DE PALLISADE

In oud-nederlands betekend "gelind": afsluiting, omheining, schutting, hekwerk. Het toponiem "Gelind" werd in de zeventiende en achttiende eeuw gebezigd voor de pad die, parallel aan de hoofdstraat, van de Kapelaansteeg (nu: Kapelaanstraat) naar de Vloyendijk (nu: Virmundstraat) leidde. Een heel begrijpelijke benaming, want deze pad volgde de aaneengesloten heggen en hekwerken - het eigenlijke "gelind" dus - van de achtertuinen van de panden aan de "straat".

Een andere naam voor gelind is pallisade, welke laatste naam tot in onze tijd bekend is gebleven als de naam voor de gang tussen het Gemeentehuis en Hotel de Keizer. Tot in het begin van deze eeuw gaf bedoelde gang ("de Pallesôte") aansluiting op de pad die eeuwen geleden bekend stond onder de naam "Gelind". En eigenlijk is het

Gezicht op Gemert ca 1850, Noord Brabants Museum 's-Hertogenbosch.
De haag tussen bebouwing en akkerland markeert "het gelint"

wel curieus hier te zien dat een voor lange tijd vergeten en ongebruikte naam, een paar eeuwen later, weliswaar als synoniem daarvan, toch weer opduikt op de nagenoeg dezelfde lokatie.

In de gemeenteraadsvergadering van 21 april 1988 werd voor de ten oosten van Kerkstraat (en later ook Ridderplein), geprojecteerde nieuwe straat de naam "Gelind" vastgesteld. De bovenstaande overwegingen lagen aan het advies dat deze besluitvorming vooraf ging ten grondslag.
(red.-AO)

JAARGANG 32, 1990

Uitgave van Heemkundekring 'De Kommanderij Gemert'

MISLUKTE AANSLAG OP COMMANDEUR VAN GEMERT IN 1637

Op 19 oktober 1637 legden in de commanderij Nieuwe Biesen te Maastricht drie ordepriesters, ten overstaan van een notaris een interessante getuigenverklaring af. Zekere Jan Schillinkx, gewezen provisioneel schout te Gemert, had enkele dagen tevoren een bezoek aan de Biesen gebracht. Hij zou het een en ander hebben geroddeld over de commandeur van Gemert. Ook had hij verteld, hoe hij op zekere dag op een straathoek de commandeur, die 's avonds na de maaltijd met zijn karos uit rijden placht te gaan, met getrokken pistool had opgewacht om hem neer te schieten. Op het moment waarop zijn doelwit langsreed, had God hem evenwel tegengehouden. Op de vraag van de Maastrichtse priesters wat hij zou doen, als de bedoelde commandeur plotseling zou komen binnenstappen, had Schillinkx geantwoord: "Ick soude hem met mijnen degen doorlopen al waert dat ick die galghe voor mij gereet saeghe staen".

Het bovenstaande relaas werd gepubliceerd in het boek "Nieuwe Biesen in Alden Biesen" (p. 67), dat werd uitgegeven bij gelegenheid van de tentoonstelling over vijf eeuwen Duitse Orde in Maastricht, gehouden in september en oktober 1989.

Het hier verhaalde voorval betreft opnieuw de omstreden figuur van commandeur Ulrich van Hoensbroek, de man die in 1648 uit ongenoege met de Duitse Orde, de Vrije Heerlijkheid Gemert aan de "Hoog Mogenden" in Den Haag uitleverde. De figuur ook die we al eens eerder in Gemerts Heem (1981, nr.3) hebben belicht als een man die in Gemert bij de gewone man allesbehalve populair moet zijn geweest.

(red. -AO)